הגדה של פסח

ביה"ס ע"ש נ. סוקולוב
ירושלים, תשכ׳ט

- 1 -

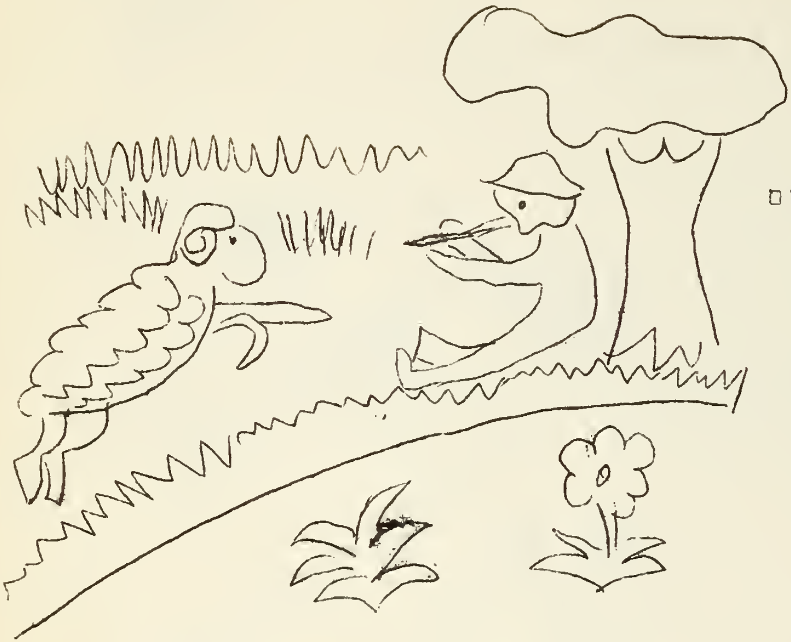
פנה הגשם -שירה

החדש הזה לכם ראש - חדשים, ראשון הוא לכם
לכל חדשי השנה, חדש האביב. ובחדש האביב
בארבעה -עשר בו זמן חרותנו.

והיה היום הזה לכם לזכרון וחגותם אותו
לדורותיכם, חוקת עולם תחגוהו, כי בעצם
היום הזה יצאו צבאותיכם ממצרים.
היום הייתם לעם .

כי הנה הסתו עבר,
הגשם חלף הלך לו.
הניצנים נראו בארץ,
עת הזמיר הגיע וקול
התור נשמע בארצנו.
התאנה חנטה פגיה והגפנים
סמדר נתנו ריח.
נצא השדה נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים נראה
אם פרחה הגפן, פתח
הסמדר ,הנצו הרמונים.

אל גינת אגוז - שירה

קול דודי - שירה

הגיע ליל פסח

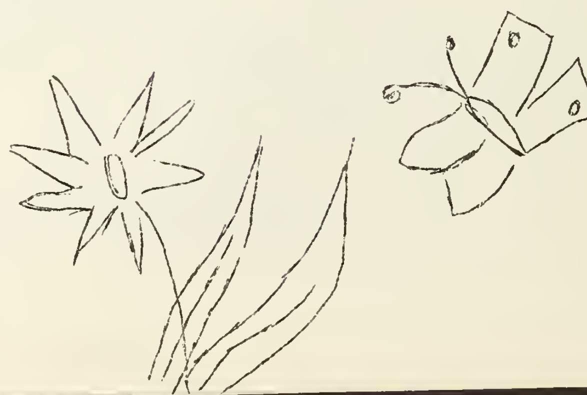
כל העולם כולו אומר הלל. כי בלילה זה אוצרות טללים נפתחים.

טל צוה שנה טובה ומעוטרת,
פרי הארץ לגאון ולתפארת -בטל.

טל גופף עלי ארץ ברוכה,
ממגד שמים שבענו ברכה - בטל.

טל שובע מלא אסמנו,
גן רוה שימנו - בטל.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
אשר בחר בנו מכל עם ,
ורוממנו מכל לשון ,וקדשנו במצוותיו,
ותתן לנו ה' אלהינו באהבה
מועדים לשמחה,חגים וזמנים לששון ,
את חג המצות הזה.
זמן חרותנו,מקרא קודש זכר ליציאת מצרים.
כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים,
מועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו.
ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים.

הא לחמא עניא

די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים

כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח.

השתא הכא,לשנה הבאה כל ישראל בני חורין

בארעא דישראל.

הננו מוכנים לספר ביציאת מצרים

מעבדות לחרות,משעבוד לגאולה.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות,

שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה,

הלילה הזה כלו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות,

הלילה הזה כלו מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת

הלילה הזה שתי פעמים,

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבים ובין מסובין

הלילה הזה כולנו מסובין.

עבדים היינו לפרעה במצרים ,ויוציאנו ה׳
אלוהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה.
ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו
ממצרים,הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים
היינו לפרעה במצרים. ואפילו כולנו חכמים
כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה ,מצוה
עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים
הרי זה משובח.

עבדים היינו,היינו (שירה)
עתה בני חורין,בני חורין,
עבדים היינו
עתה, עתה בני חורין | 2-

מעשה בדבי אליעזר, ורבי יהושע ודבי אלעזד בן עזדיה
ודבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני בדק.
והיו מספדים ביציאת מצרים כל אותו לילה ,
עד שבאו תלמידיהם ואמדו להם:
דבותינו ,הגיע זמן קדיאת שמע של שחדית.

בדוך המקום בדוך הוא. ברוך שנתן תודה לעמו ישראל,בדוך הוא.
כנגד ארבעה בנים דבדה תודה :
אחד חכם ואחד דשע ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.
חכם מה הוא אומד: מה העדות וההוקים והמשפטים אשד צוה ה׳
אלהינו אתכם.ואף אתה אמד לו כהלכות הפסח
אין מפטידין אחר הפסח אפיקומן.
רשע מה הוא אומר: מה העבודה הזאת לכם. לכם ולא לו ،ולפי
שהוציא עמו מן הכלל כפר בעקר ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו:
בעבוד זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו.
אילו היה שם לא היה נגאל.

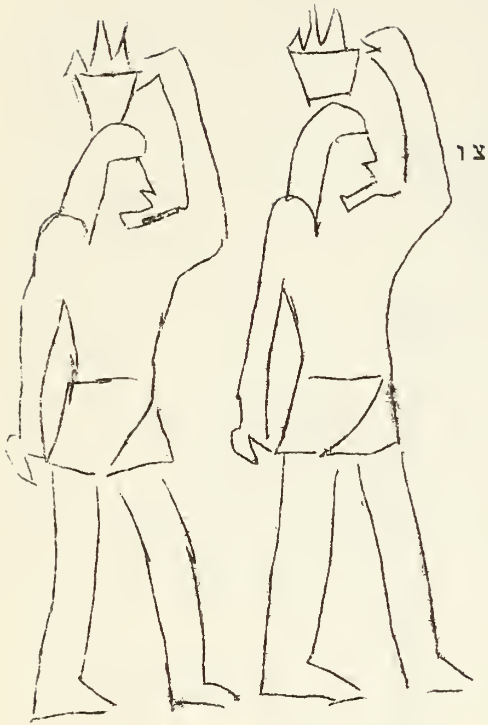

תם מה הוא אומר, מה זאת .ואמרת אליו :בחזק יד הוציאנו ה׳ ממצרים מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול. את פתח לו. שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו. אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו. והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם .

במתי מעט ירדו אבותינו מצרימה. ויהיו שם
לגוי גדול ועצום. ובני ישראל פרו ורבו וישרצו
ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם,ויקם מלך
חדש על מצרים ,אשר לא ידע את יוסף .ויאמר
אל עמו: הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו.
הבה נתחכמה לו פן ירבה. וישימו עליו שרי
מסים למען ענותו בסבלותם. ויעבידו מצרים
את בני ישראל בפרך . וכאשר יענו אותו-כן
ירבה וכן יפרוץ.

וכאשר יענו אותו - שירה

ויוציאנו ה' ממצרים ,ביד חזקה ובזרוע נטויה
ובמורא גדול, ובאותות ובמופתים.
ויוציאנו ה' ממצרים ,לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף
ולא על ידי שליח ,אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו
שנאמר: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ
מצרים, מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים .
אני ה' אני הוא ולא השליח. אני ה' אני הוא ולא אחר.

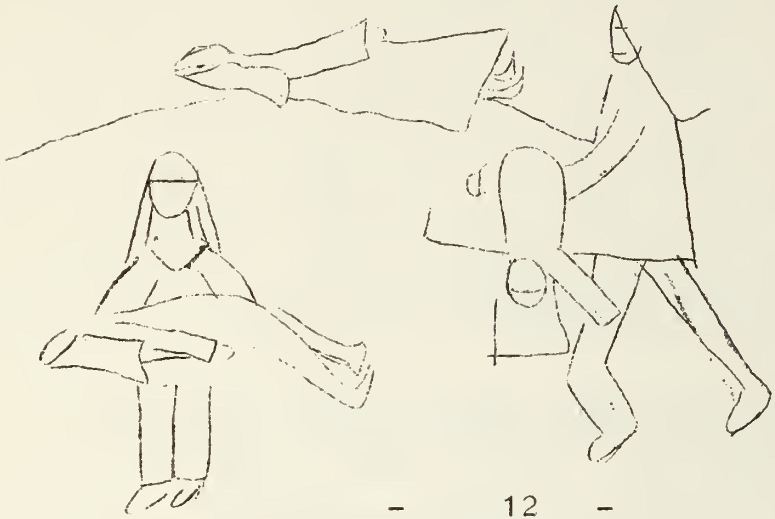
ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא
בסבלותם. ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ,כהן
מדין וינהג את צאן יתרו אחר המדבר, וירא מלאך ה׳
אליו בלבת אש מתוך הסנה ויאמר: ראה ראיתי את
עוני עמי אשר במצרים, ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו,
כי ידעתי את מכאוביו.

מהר משה צוה פרעה
שלח נא את עמי
מצות האל אמר נא לו
שלח נא את עמי
קומה לך נא
אל כבד הלב הרע
צו לו בשמי
שלח נא את עמי.

מסר משה את דבר שדי
שלח נא את עמי
ולא אכך במכותי
שלח נא את עמי
שמע נא,זאת היא
זאת היא מצות האל
הבה שלח נא
שלח את ישראל.

הגיע ישראל לים
שלח נא את עמי
סבלו מצרים עם רכבם
שלח נא את עמי
זהו זהו
סוף כבד הלב ההוא
כבה ,ככה,
כן תמיד יאבדו.

בעצם היום הזה יצאו כל צבאותם ממצרים, הוא
הלילה הזה, ליל שמורים לבני ישראל במצרים.

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז.
היתה יהודה לקודשו -ישראל ממשלותיו.
הים ראה וינוס, הירדן ישוב לאחור.
ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן,
מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור
ההרים תרקדו כאילים , גבעות כבני צאן
מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב.

וילכו שלשה ימים במדבר ולא מצאו מים. וירב
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז.
היתה יהודה לקודשו -ישראל ממשלותיו.
הים ראה וינוס, הירדן ישוב לאחור.
ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן,
מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור
ההרים תרקדו כאילים , גבעות כבני צאן
מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב.

וילכו שלשה ימים במדבר ולא מצאו מים. וירב עם משה ויאמרו ,תנו לנו מים ונשתה. ויצמא שם העם למים וילן העם על משה לאמר: למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא ?

ומשה הכה על צור
המטה הכה על סלע (סלע)
המטה הכה על סלע
ויצאו ממנו מים (מים)
הפלא ופלא הפלא ופלא
הפלא ופלא אמן סלע (סלע)

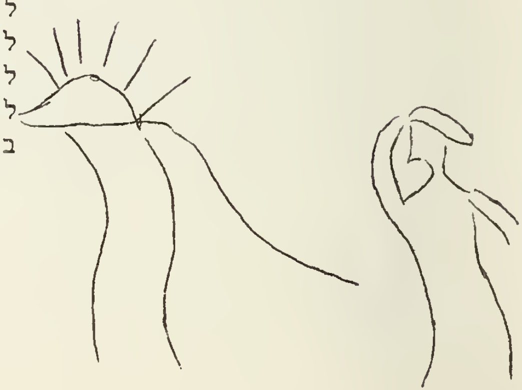
ומשה הביא הגדי
וינקהו דבש מסלע
ויהי קולו כמעין
זך וצלול כמים.

וקרנים צמחו לגדי
קרני צור קרני סלע
וזאבים שבעים נגח בו
ועבר באש במים.

קומו תועי מדבר,
צאו מתוך השממה
עוד הדדך רב,
עוד דבה המלחמה.
רב לכם לנוע, לנוד בערבה,
ולפניכם פרושה דרך גדולה
רחבה.
קומו איפא נדים! עזבו את השממה.
אך אל יעל קולכם. דרכו עז בדממה.

פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו
איין איש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלה דובר,
לך היום אל ארץ חדשה אתה עובר!
לא, לא לחם קלוי ,שלו ודגן שמים-
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא, לא אהל תוהו ועליות שחקים-
בית אחר תבנה ,אהל אחד תקים!...

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דינו.

אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם דינו.

אלו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם דינו.

אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם דינו.

אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דינו.

אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה ,שקע צרינו בתוכו,דינו.

אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה דינו.

אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן, דינו.

אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת דינו.

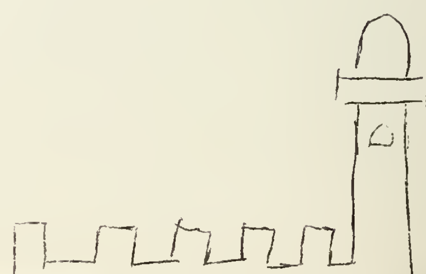
אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני דינו.

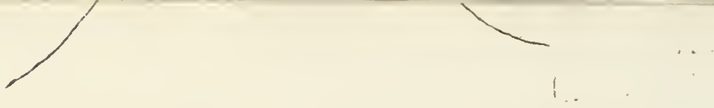
אלו קרבנו לפני הר סני ולא נתן לנו את התורה דינו.

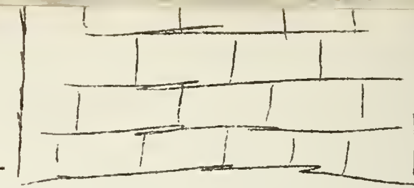
אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דינו.

אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה דינו.

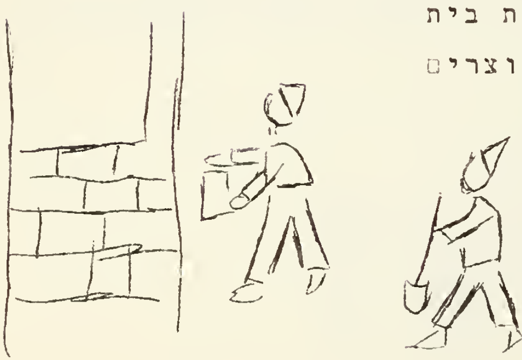
ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים.
אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, ואתה עיף ויגע

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו
כאילו יצא ממצרים.

ויקומו מתי מעט ויעפילו ארצה ישראל. ויעלו
אחריהם חלוצים להפרות את השממה ולבנות בית
לעם מנודה. וידעו עמל זורעים ורינת קוצרים
וילמדו ידיהם קשת לעמוד בפני צר.

על חומותיך ירושלים - שירה.

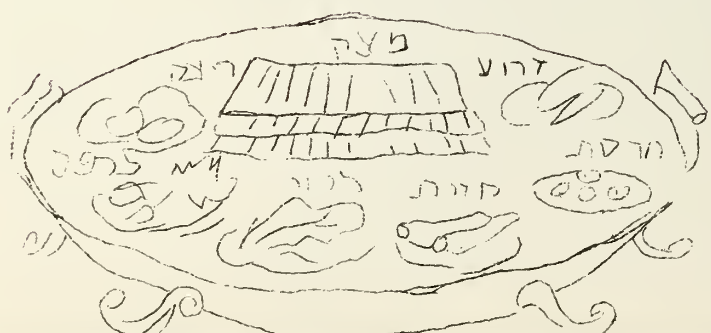

רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח.
לא יצא ידי חובתו ואלו הן:
פסח . מצה . ומרור :

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש קים על שום מה.
על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים
שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל
במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו.

מצה זו שאנו אוכלין על שום מה.
על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם
מלך המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם.
שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות,כי לא
חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם.

מרור זה שאנו אוכלין על שום מה.
על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים
שנאמר וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה
את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך .

לפיכך אנחנו חיבים להודות, להלל, לשבח, לברך,
לעלה ולקלס ;

שהוציאנו מעבדות - לחרות, מיגון- לשמחה
מאבל ליום טוב, מאפלה - לאור גדול ומשעבוד
לגאולה.

ונאמר שירה חדשה הללויה.

הללויה - שירה

בצאת ישראל ממצרים ,בית יעקב מעם לועז

היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו :

הים ראה וינס ,הירדן יסב לאחור :

ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן.

מה לך הים כי תנוס ,הירדן תסב לאחור:

ההרים תרקדו כאילים,גבעות כבני צאן :

מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב:

ההפכי הצור אגם מים,חלמיש למעינו מים ;

הודו לה׳ כי טוב   כי לעולם חסדו
לעשה השמים בתבונה   כי לעולם חסדו
לעשה אורים גדלים   כי לעולם חסדו
את השמש לממשלת ביום   כי לעולם חסדו
את הירח והכוכבים לממשלות בלילה   כי לעולם חסדו
למכה מצרים בבכוריהם   כי לעולם חסדו
ויוצא ישראל מתוכם   כי לעולם חסדו
ביד חזקה וזרוע נטויה   כי לעולם חסדו
לגוזר ים סוף לגזרים   כי לעולם חסדו
והעביר ישראל בתוכו   כי לעולם חסדו
ונער פרעה וחילו בים סוף   כי לעולם חסדו
למוליך עמו במדבר   כי לעולם חסדו
ונתן ארצם לנחלה   כי לעולם חסדו
נחלה לישראל עבדו   כי לעולם חסדו
נותן לחם לכל בשר   כי לעולם חסדו
הודו לאל השמים .   כי לעולם חסדו

הנה ימים באים ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים
במושך הזרע.
והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה.
ושבתי את שבות עמי ישראל,
ובנו ערים נשמות וישבו.
ונטעו כרמים ושתו את יינם.
ועשו גנות ואכלו את פריהם,
ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם.

נברך על הגפן ועל פרי הגפן
ועל תנובת השדה
ועל ארץ חמדה טובה ורחבה
שבונחלה לאבותינו ולנו
לאכול מפריה ולשבוע מטובה.

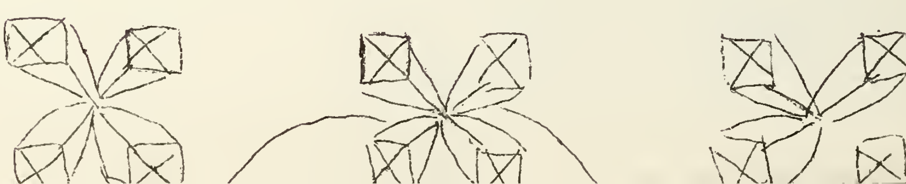
שולחן ערוך.

כי לו נאה   כי לו יאה .

אדיר במלוכה, בחור כהלכה, גדודיו יאמרו לו,לך ולך, לך כי לך,
לך אף לך, לך ה׳ הממלכה ,
כי לו נאה ,כי לו יאה.

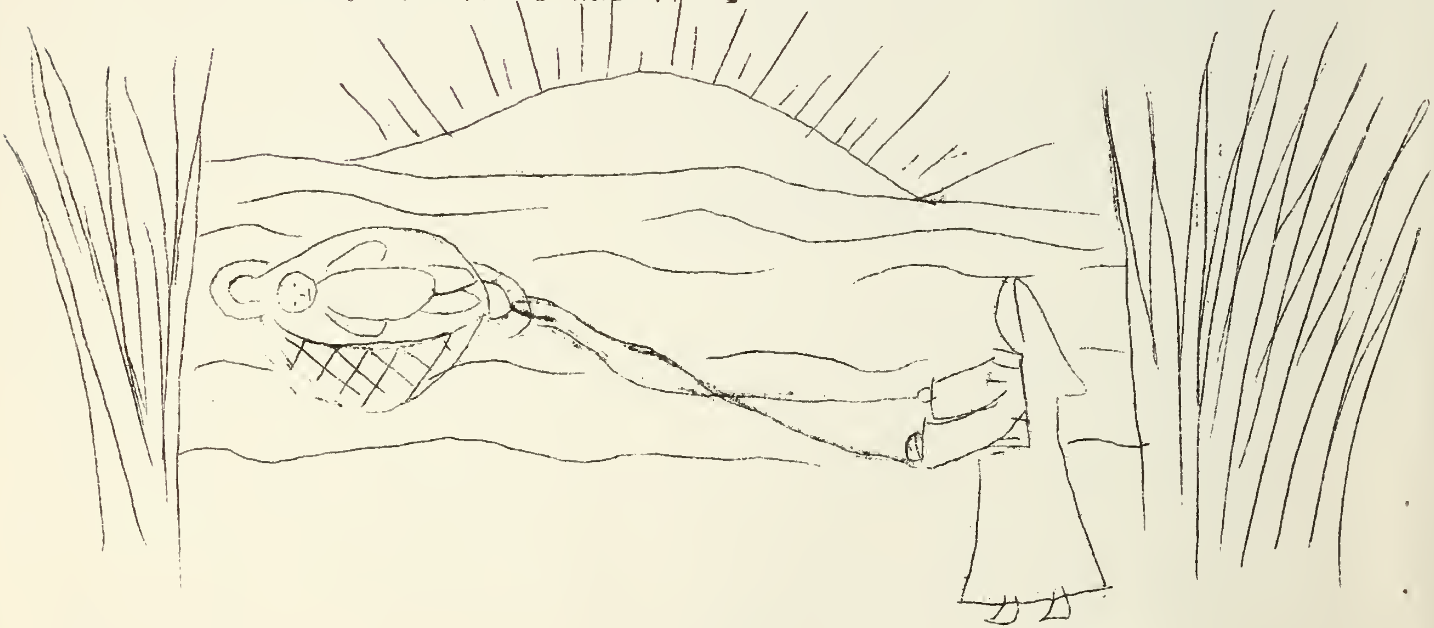
דגול במלוכה,הדור כהלכה,ותיקיו יאמרו לו ,לך ולך. לך כי לך
לך אף לך ,לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.

זכאי במלוכה.חסין כהלכה. טפסריו יאמרו לו. לך ולך. לך כי לך
לך אף לך. לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.
יחיד במלוכה. כביר כהלכה. למודיו יאמרו לו. לך ולך. לך כי לך.
לך אף לך . לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.
מושל במלוכה .נורא כהלכה.סביביו יאמרו לו .לך כי לך ,לך ולך .
לך אף לך. לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.

עניו במלוכה. פודה כהלכה. צדיקיו יאמרו לו. לך ולך. לך כי לך,
לך אף לך. לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.

קדוש במלוכה. רחום כהלכה. שנאניו יאמרו לו. לך כי לך.
לך אף לך. לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.
תקיף במלוכה. תומך כהלכה. תמימיו יאמרו לו. לך ולך. לך כי לך.
לך אף לך. לך ה׳ הממלכה.
כי לו נאה כי לו יאה.

אדיר הוא

אדיר הוא,
יבנה ביתו בקרוב,
במהרה במהרה בימינו בקרוב,
אל בנה, אל בנה ,בנה ביתך בקרוב.

בחור הוא,

גדול הוא,

דגול הוא,

יבנה ביתו בקרוב,

במהרה במהרה,בימינו בקרוב,

אל בנה, אל בנה,בנה ביתך בקרוב.

הדור הוא ,

ותיק הוא ',

זכאי הוא ,

חסיד הוא ,

יבנה ביתו בקרוב,

במהרה במהרה בימינו בקרוב,

אל בנה,אל בנה,בנה היתך בקרוב.

טהור הוא ,

יחיד הוא ,

כביר הוא ,

למוד הוא ,

מלך הוא ,

נורא הוא ,

סגיב הוא ,

עזוז הוא ,

פודה הוא ,

צדיק הוא ,

יבנה ביתו בקרוב ,

במהרה ,במהרה ,בימינו בקרוב.

אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.

קדוש הוא

רחום הוא

שדי הוא

תקיף הוא

יבנה ביתו בקרוב,
במהרה במהרה בימינו בקרוב,
אל בנה ,אל בנה,בנה ביתך בקרוב.

אחד מי יודע? אחד אני יודע: אחד אלהינו שבשמים ובארץ

שנים מי יודע? שנים אני יודע: שני לחות הברית, אחד
אלהינו שבשמים ובארץ.

שלושה מי יודע? שלשה אני יודע: שלשה אבות, שני לחות
הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

ארבע מי יודע? ארבע אני יודע: ארבע אמהות, שלשה אבות,
שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

חמשה מי יודע? חמשה אני יודע: חמשה חמשי תודה, ארבע
אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים
ובארץ.

ששה מי יודע? ששה אני יודע: ששה סדרי משנה ,חמשה חמשי
תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד
אלהינו שבשמים ובארץ.

שבעה מי יודע? שבעה אני יודע: שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה
חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית,
אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

שמונה מי יודע? שמונה אני יודע: שמונה ימי מילה, שבעה ימי
שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלשה
אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

תשעה מי יודע? תשעה אני יודע: תשעה ירחי לידה, שמונה ימי
מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה
ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו
שבשמים ובארץ.

עשרה מי יודע? עשרה אני יודע: עשרה דבריא, תשעה ירחי לידה
שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה
חמשה תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית. ·
אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

אחד-עשר מי יודע? אחד עשר אני יודע: אחד- עשר כוכביא, עשרה
דבריא, תשעה ירחי לידה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא,
ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות,
שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שנים עשר מי יודע? שנים עשר אני יודע: שנים עשר שבטיא, אחד-עשר
כוכביא, עשרה דבריא, תשעה ירחי לידה, שמונה ימי מילה,
שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע
אמהוה, שלשה אבות, שני לחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שלשה -עשר מי יודע? שלשה עשר אני יודע: שלשה עשר מדיא, שנים עשר
שבטיא, אחד עשר כוכביא, עשרה דבריא, תשעה ירחי לידה, שמונה
ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה
ארבע אמהות שלשה אבות שני לחות הברית אחד אלהינו